

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

กระบวนการสืบทอดภูมิปัญญาด้านการจัดการความหลากหลาย
ของพืชสมุนไพรเพื่อการรักษาแบบพื้นบ้านของชุมชนม้งบ้านขุนช่างเคี่ยน ตำบลช่างเคื่อน อำเภอเมืองเชียงใหม่

ผู้เขียน

นางสาวพัชธิชา กุลสุวรรณ

ปริญญา

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ ดร. ชูเกียรติ ลิสุวรรณ

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง กระบวนการสืบทอดภูมิปัญญาด้านการจัดการความหลากหลายของพืชสมุนไพรเพื่อการรักษาแบบพื้นบ้านของชุมชนม้งบ้านขุนช่างเคี่ยน ตำบลช่างเคื่อน อำเภอเมืองเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภูมิปัญญาด้านการจัดการความหลากหลายของพืชสมุนไพรเพื่อการรักษาแบบพื้นบ้าน 2) เพื่อศึกษากระบวนการสืบทอดภูมิปัญญาด้านการจัดการความหลากหลายของพืชสมุนไพรเพื่อการรักษาแบบพื้นบ้านของชนเผ่าม้ง 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการสืบทอดภูมิปัญญาด้านการจัดการความหลากหลายของพืชสมุนไพรเพื่อการรักษาแบบพื้นบ้านของชนเผ่าม้ง

การศึกษานี้ผู้ศึกษาใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยได้เลือกพื้นที่ทำการศึกษาที่ชุมชนม้งบ้านขุนช่างเคี่ยน ตำบลช่างเคื่อน อำเภอเมืองเชียงใหม่ มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธีผสมผสานกัน ได้แก่ การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ การสังเกต การสนทนากลุ่ม การสำรวจและการสัมภาษณ์เชิงเจาะลึก ซึ่งมีผลการศึกษาดังนี้

ภูมิปัญญาด้านการจัดการความหลากหลายของพืชสมุนไพรเพื่อการรักษาแบบพื้นบ้านเป็นการใช้ระบบความเชื่อ ค่านิยม และระบบผู้อาวุโส เป็นกลไกสังคม โดยเป็นถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ความเข้าใจและวิธีการจัดการทรัพยากรท้องถิ่นที่มีในชุมชนม้ง รวมถึงการนำพืชสมุนไพรมาใช้

ประโยชน์ ได้แก่ การนำมาใช้ในการรักษาโรคและการดูแลสุขภาพ การนำมาใช้ในด้าน การประกอบอาหาร การนำมาใช้สอยอื่นๆ และการนำมาใช้ตามความเชื่อและพิธีกรรม

กระบวนการสืบทอดภูมิปัญญาด้านการจัดการความหลากหลายของพืชสมุนไพรเพื่อการรักษาแบบพื้นบ้านของชนเผ่าม้ง มีการถ่ายทอดผ่านครอบครัว เครือญาติ และพ่อหม่อมแม่หม่อมเมื่อเจ็บไข้ได้ป่วยผ่านพิธีกรรมความเชื่อต่างๆ ผู้ศึกษาพบว่า ความเจ็บป่วยและความจำเป็นในการดำรงชีวิต มีผลต่อการดำรงไว้ซึ่งภูมิปัญญาและเป็นผลทำให้มีการขยายพันธุ์พืชสมุนไพรในแหล่งธรรมชาติและนำมาปลูกในบริเวณบ้าน สิ่งนี้ช่วยให้เกิดการดำรงไว้ซึ่งความหลากหลายทางชีวภาพ และการพึ่งพาตนเองของชุมชน มีการจัดการผสมผสานและมีความกลมกลืนกับธรรมชาติ

ปัจจัยมีอิทธิพลต่อกระบวนการสืบทอดภูมิปัญญาด้านการจัดการความหลากหลายของพืชสมุนไพรเพื่อการรักษาแบบพื้นบ้านของชนเผ่าม้งประกอบด้วย วิถีชีวิตความเป็นอยู่ การเคารพผู้อาวุโส การอบรมสั่งสอน พิธีกรรมความเชื่อ การส่งเสริมจากหน่วยงานของรัฐ และวิถีปฏิบัติตามวัฒนธรรมสมัยใหม่

Thesis Title	Processes of Transferring Local Wisdom on Management of Medicinal Herbs Diversity for Traditional Healing of Hmong Community : A Case Study of Khun Chang Khian Village, Chang Phueak Sub-district , Mueang Chiang Mai District
Author	Miss. Patticha Gunsuwan
Degree	Master of Arts (Man and Environment Management)
Thesis Advisor	Assoc. Prof. Dr. Chukiat Leesuwan

ABSTRACT

The objectives of the study were to study, 1) the wisdom in managing the variety of herbal plants for folk healing, 2) the procedure of wisdom succession, 3) the factors influencing the procedure of wisdom succession in managing the variety of herbal plants for folk healing in Hmong community.

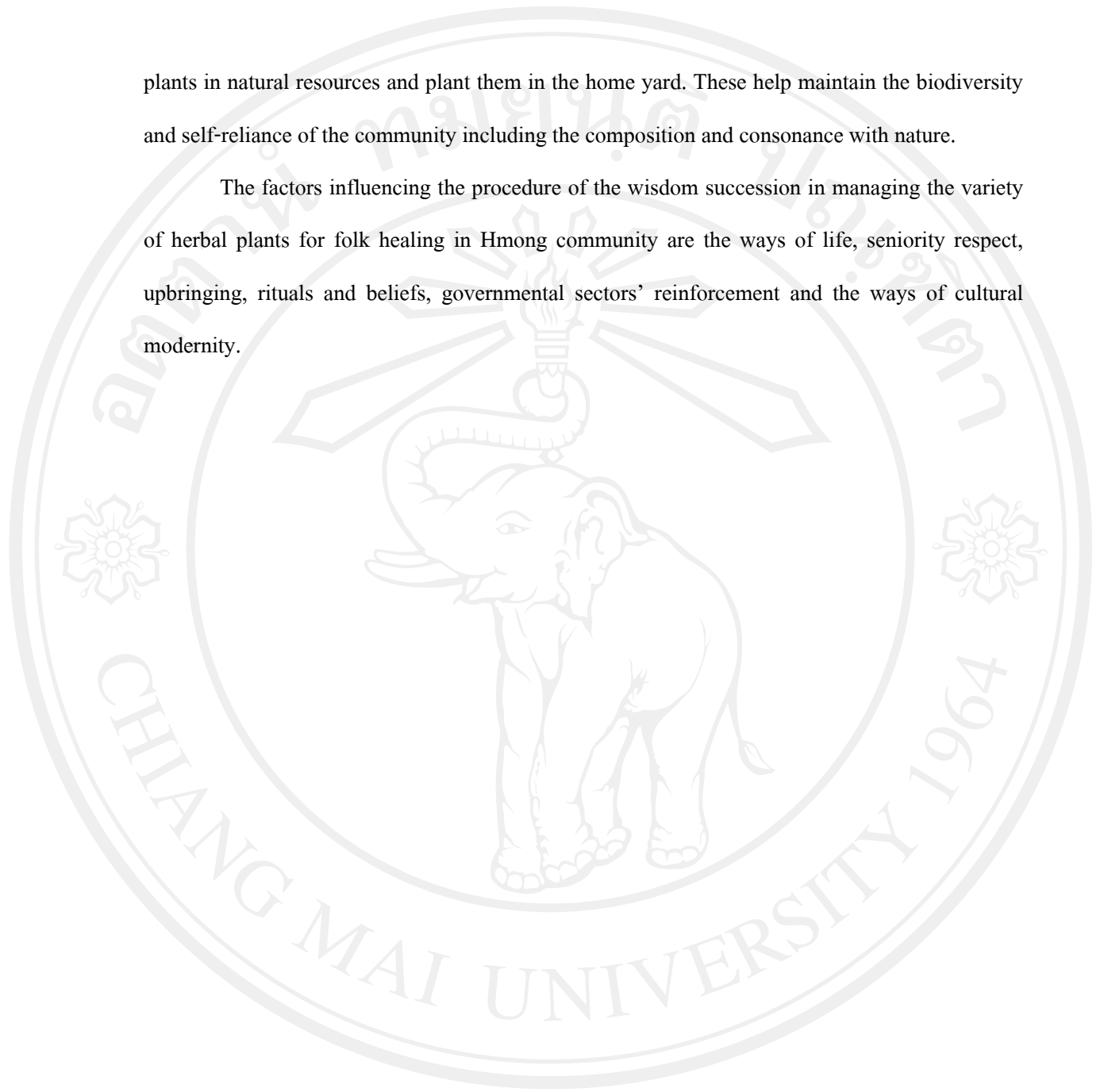
The study was conducted under the concept of the qualitative research by collecting data through various methods including the informal interview, the observation, the group discussions survey and the in-depth interviews in the research area of Hmong community at Ban Khun Chang Kian, Chang Phueak Sub-district, Mueang Chiang Mai District. The findings were as follow;

The wisdom in managing the variety of herbal plants for folk healing is based on the beliefs, social values and seniority as the social mechanism. It is the succession of knowledge, the understanding and the management of local resources in Hmong community, including usage of herbal plants such as illness healing, health caring, meal making, ritual and belief performing, etc.

The wisdom succession in managing the variety of herbal plants for folk healing of Hmong community has been transferred through the family, relatives and local treaters when the members are ill and cured based on the rituals and beliefs. The researcher found that illness and living necessity influence the maintenance of the wisdom, result to the propagation of the herbal

plants in natural resources and plant them in the home yard. These help maintain the biodiversity and self-reliance of the community including the composition and consonance with nature.

The factors influencing the procedure of the wisdom succession in managing the variety of herbal plants for folk healing in Hmong community are the ways of life, seniority respect, upbringing, rituals and beliefs, governmental sectors' reinforcement and the ways of cultural modernity.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved